

Artes

*Združenie na podporu liberálneho vzdelávania
a demokratických hodnôt v postkomunistických spoločnostiach*

Záujem o vývoj vzdelávacích inštitúcií po viac ako päťdesiatich rokoch socializmu, ako aj záujem o výmenu skúseností, priviedol asi 80 vedcov a vedúcich predstaviteľov inštitúcií vyššieho vzdelávania v októbri 1996 na stretnutie do Budapešti. Po troch dňoch diskusií vznikol prípravný výbor, ktorého úlohou je popri iných aktivitách nájsť spôsoby, ako tento záujem premeniť na konkrétnu činnosť a zorganizovať ešte v prvom polroku 1998 rozšírené stretnutie.

Na svojom prvom stretnutí v Prahe v januári 1997 sa prípravný výbor rozhodol nazvať svoju iniciatívu **Artes Liberales**. Naznačil tým, že Združenie na podporu liberálneho vzdelávania a demokratických hodnôt v postkomunistických spoločnostiach sa bude budovať na princípoch univerzálnych tradícií.

Výbor sa dohodol na týchto programových zásadách Artes Liberales:

Naše univerzity a iné vzdelávacie inštitúcie sa po roku 1989 vymanili z politizácie a ideologického zneužívania, no ich zodpovednosť za výchovu k demokracii ešte stále nie je dosť rozvinutá. Slobodná spoločnosť si svoju slobodu zachová iba vtedy, keď bude svojich občanov vychovávať k tomu, aby dokázali uniesť bremeno slobody a demokracie. Sme presvedčení, že programy liberálneho vzdelávania (klasické vzdelanie) svojím zameraním prekračujú úzky rámec prípravy študentov na konkrétne úlohy a osvojovanie poznatkov. Liberálne vzdelávanie má široký intelektuálny, historický a kultúrny záber a je dôležité pre rozvoj demokracie a trhového hospodárstva, ako aj pre rozvoj ľudského potenciálu občanov.

Cieľom združenia Artes Liberales je

1. podporiť takú výuku na našich univerzitách a v ďalších vzdelávacích inštitúciách, ktorá by prekročila rámec unáhlenej a príliš úzkej špecializácie
2. podporovať akademickú výmenu a spoluprácu na programoch liberálneho vzdelávania a rozvoja demokracie medzi jednotlivcami a inštitúciami jednak v rámci postkomunistických krajín, a jednak v spolupráci s americkými vedcami a inštitúciami
3. pomáhať pri šírení programov liberálneho vzdelávania, ktoré nepodliehajú politickému oportunizmu a militantnému nacionalizmu
4. ponúknuť študentom príležitosť aby si v rámci ich vzdelávania mohli sami vybrať odbory ktoré chcú študovať

Výbor sa najbližšie zide v júli 1997 v Krakove, aby pripravil podklady na konferenciu v roku 1998 a rozpracoval organizačné princípy. Zasadnutie výboru sa uskutoční v rovnakom čase ako výročné stretnutie Medzinárodnej spoločnosti pre politickú psychológiu, ktoré má na programe panelovú diskusiu o význame živenia tradícií liberálneho vzdelávania v regióne.

Výbor na vlastnej stránke na Internete zverejní program, informácie o konkrétnych plánoch, ako aj o možných akademických výmenách. Rozpracoval aj podrobné zásady výmenného programu pre vysokoškolských učiteľov iniciatívnych v oblasti liberálneho vzdelávania, ktorí tak budú môcť pomáhať presadzovať tieto iniciatívy v iných inštitúciách či využívať najlepšie myšlienky rôznych programov.

Členmi prípravného výboru sú:

Samuel Abrahám, riaditeľ Výberového vzdelávacieho spolku, Bratislava; **Jerzy Axer**, riaditeľ Centra pre výuku klasického vzdelania, Varšava; **Cesar Birzea** (predseda výboru), riaditeľ Inštitútu pre pedagogické vedy, Bukurešť; **Serhiv Ivanjuk**, rektor Kijevskej univerzity - Akadémie Mohyla, Kijev; **Peteris Lakis**, rektor Lotyšskej akadémie kultúry, Riga; **Rein Raud**, rektor Estónskeho inštitútu humanistiky, Tallin; **Jan Sokol**, zástupca riaditeľa Institutu základu vzdelanosti, Praha; **Julla Stefanova**, výkonná riaditeľka Bulharsko-americkéj komisie pre vzdelávacie výmenné programy, Sofia.

The Educational Leadership Program nadácie Christian A. Johnson Endeavor Foundation v New Yorku, ktorý vedie **Nicholas Farnham**, súhlasil s tým, že bude sekretariátom Združenia.

Liberales

*An Association for the Furtherance of Liberal Education
and Democratic Values in Post-communist Societies.*

INTERNET: WWW.EDLEAD.ORG
(ARTES LIBERALES)

Concern for the health of their institutions after more than fifty years of totalitarianism, and a zeal to share ideas about new experiments in education for democratic citizenship prompted some 80 scholars and leaders in higher education to meet in Budapest in October, 1996. After three days of discussion they agreed to form a steering committee to find ways to pursue their concerns, and specifically to organize an expanded meeting before the summer of 1998, while initiating a continuing program of other activities.

At their first meeting in Prague in January, 1997, the steering committee decided to adopt the name **Artes Liberales** for the initiative, thereby indicating the universal tradition on which it will draw to build an association for the furtherance of liberal education and democratic values in post-communist societies of Europe.

The committee agreed on the following statement of purpose for Artes Liberales:

Set free half a decade ago from the fetters of years of politicization and ideological abuse, our universities and colleges largely still remain in a critically weakened condition with respect to accepting the responsibilities of educating for democratic leadership. Yet it is clear that a free society can only remain so where its citizens are educated to accept the burdens of freedom and democracy. We are convinced that programs of liberal education that reach beyond preparing the student for specific tasks and imparting specific skills and that offer broad intellectual, historical, and cultural perspectives are of the utmost importance to the progress of our economies nationally and trans-nationally, and the development of the human potentiality of our citizenry.

To this end Artes Liberales has been created to:

1. encourage in our colleges and universities concrete experiments in teaching and learning that break the mold of premature and excessive specialization
2. promote exchanges and cooperation on programs of liberal education and democratic leadership among scholars and institutions in post-communist countries as well as with American scholars and institutions
3. assist in the spread of new programs of liberal education that themselves avoid the dangers of political opportunism and militant nationalism
4. advocate that opportunities be offered for students, as part of their education for leadership, to take individual responsibility for designing their own curriculum

The committee will meet again in Krakow in July, 1997 to discuss its plans for the 1998 conference and to work out other details about the organization. Its meeting will coincide with the annual meeting of the International Society of Political Psychology, where a panel discussion, in which the committee will participate, has been scheduled on the value of reconstituting liberal education.

Meanwhile the committee has agreed to establish a web site to publicize the program, report on specific new initiatives and supply information on possible exchanges. It has also begun to work on the details of establishing an exchange program in which university teachers who have developed new initiatives in liberal education can help to replicate them at other institutions or combine the best features of programs developed at separate locations.

Members of the steering committee are **Samuel Abrahám**, Director, Society for Higher Learning, Bratislava; **Jerzy Axer**, Director, Centre for Studies in the Classical Tradition, Warsaw; **Cesar Birzea** (chairman), Director, Institute of Educational Sciences, Bucharest; **Serhiv Iваниouk**, Rector, University of Kiev-Mohyla Academy, Kiev; **Peteris Lakis**, Rector, Latvian Academy of Culture, Riga; **Rein Raud**, Rector, Estonian Humanities Institute, Tallinn; **Jan Sokol**, Deputy Director, Institute of Fundamental Learning, Prague; and **Julia Stefanova**, Executive Director, Bulgarian-American Commission for Educational Exchange, Sofia.

The Educational Leadership Program of the Christian A. Johnson Endeavor Foundation in New York, headed by **Nicholas Farnham**, has agreed to serve as secretariat.